

Asia: TEM/635/03.01.01/2018

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi ydinenergialain ja turvallisuusselvityslain 21 §:n muuttamisesta

Yleiset asiat

Yleisnäkemykset hallituksen esityksen sisällöstä

-

Näkemyksiä esityksen vaikutuksista

-

Pykäläkohtaiset näkemykset

3 § Määritelmät ja 7 § Turva- ja valmiusjärjestelyt ja muut niihin verrattavat järjestelyt

-

7 g § Käytöstä poistaminen

-

7 i § Henkilöstö

-

7 l § Turvajärjestelyt

-

7 m § Turvahenkilöt

-

7 n § Turvahenkilön tehtävissä noudatettavat periaatteet sekä toimivaltuudet

-

7 o § Turvaohjesääntö

-

7 s § Turvatarkastus ja päihdetestaus

-

7 t § Voimakeinojen käyttö ja tapahtumailmoitus

-

7 u § Voimankäyttövälineet

-

7 v § Lennokin ja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttuminen

-

7 w § Terveystarkastukset ja terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeus

Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osaston lausunto ydinenergiain muutosesitykseen

Kiitämme mahdollisuudesta lausua ydinenergiain muutosesityksestä ja lausumme seuraavaa:

Ehdotettavassa 7 w §:n 1 momentissa säädettäisiin turvahenkilöiden ja ydinvoimalaitoksen ohjaajien velvollisuudesta osallistua vuosittain työterveyshuollossa toteutettavaan terveystarkastukseen sen varmistamiseksi, että he soveltuvat terveydentilansa puolesta tehtäviinsä. Tämä säännös olisi uusi. Nykyisellään ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kannalta tärkeisiin tehtäviin otettavien henkilöiden terveydellinen sopivuus työskennellä laitoksella todetaan työhönottovaiheessa ja määrä-ajoin sen jälkeen tehtävässä lääkärintarkastuksessa, josta STUK on antanut ohjeita. STUK:n ohjeiden taustalla on IAEA:n antamat ohjeet ja standardit. Näiden perusteet ovat laajemmat kuin ainoastaan säteilyaltistumisen seuranta, kyse on myös työpaikan ja ympäristön turvallisuusnäkökohdista. Nyt tiettyjen henkilöiden velvollisuudesta osallistua terveystarkastukseen säädettäisiin laissa. Ydinvoimalaitoksen ohjaajat ja turvahenkilöt veloitettaisiin osallistumaan terveystarkastukseen vuosittain. Koska nämä henkilöt ovat merkittävässä asemassa ydinlaitoksen turvallisuuden varmistamisessa, voidaan ehdotusta pitää kannatettavana.

Ehdotettavassa 7 w §:n 2 momentissa säädettäisiin lisäksi lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön oikeudesta salassapitosäännösten estämättä tehdä ilmoitus luvanhaltijan vastuulliselle johtajalle sekä Säteilyturvakeskukselle ydinvoimalaitoksen ohjaajasta ja turvahenkilöstä, joiden hän arvio olevan soveltumaton tehtäväänsä. Esitysehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu tietojen luovuttamisesta sivulla 23 seuraavaa:

” Ennen tietojen luovuttamista lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön olisi kerrottava tarkastettavalle tämän terveydentilan vaikutuksesta tehtävien hoitamiseen tai ydinturvallisuuteen ja aikomuksestaan ilmoittaa puutteesta valvontaviranomaiselle. Tietosuojalainsäädännössä ja potilaslaissa asetetaan henkilön suostumus lähtökohdaksi asianomaista koskevien henkilötietojen käsittelylle. Tämän vuoksi on perusteltua, ettei lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö saisi luovuttaa tietoja informoimatta potilasta siitä tai kysymättä potilaan mielipidettä luovutukselle.”

Perustelujen toteamuksesta ” ettei lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö saisi luovuttaa tietoja informoimatta potilasta siitä tai kysymättä potilaan mielipidettä luovutukselle” saa sen käsityksen, että potilaan informointi tai mielipiteen kysyminen korvaisi suostumuksen antamisen. Koska työntekijän terveydentilaa kuvaavien tietojen luovuttamisessa on kyse ns. arkaluonteisten tietojen käsittelystä, on näiden tietojen käsittelylle oltava jokin EU:n yleisen tietosuojasetuksen (679/2016) 9 artiklassa säädetty käsittelyperuste. Se voi artiklan 2. a) kohdan mukaan olla henkilön suostumus. Suostumus olisi asetuksen johdantokappaleen (32) mukaan annettava selkeästi suostumusta ilmaisevalla tavalla, kuten kirjallisella, mukaan lukien sähköisellä, tai suullisella lausumalla, josta käy ilmi rekisteröidyn vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen tahdonilmaisu, jolla hän hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn. Pelkkä potilaan informointi tai mielipiteen kysyminen ei täytä suostumukselle asetettuja vaatimuksia. Tieto soveltumattomuudesta tehtävään ei ole suora terveystieto, mutta välillisesti kertoo, että terveydentila on este tehtävän hoitamiseksi. Tietosuojakysymykset ja potilas-lääkärisuhteen luottamuksellisuuden turvaaminen on tärkeä huomioida säädöksissä. Jos suostumuksen käyttäminen käsittelyperusteena ei sovi, tulisi käsittelyperusteena käyttää jotain muuta tietosuojasetuksen 9 artiklassa mainittua käsittelyperustetta. Tällainen peruste voisi olla esimerkiksi 9 artiklan 2 g) kohdassa mainittu tärkeä yleinen etu.

Ehdotettavan 7 w §:n 2 momentissa lääkärin tai terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeutta ei säännösehdotuksen sanamuodon mukaan ole sidottu vuosittain tehtävään terveystarkastukseen. Lainkohdan mahdollista soveltuvuutta käyttää ilmoitusoikeutta myös muun kuin vuosittaisen terveystarkastuksen yhteydessä, voisi perusteluissa selkeyttää mainitsemalla siitä. Lisäksi, jos on tarkoitettu, että ilmoituksen voi tehdä muukin kuin työterveyshuollon lääkäri tai ammattihenkilö, myös maininta siitä olisi selkeyttävä.

23 § Lupahakemuksen käsitteleminen

-

Turvallisuusselvityslain 21 § Suppean henkilöturvallisuusselvityksen piiriin kuuluvat tehtävät

-

Muut kommentit

Lausunnonantajan muut kommentit esitykseen liittyen

-

Mukala Kristiina
STM - STM / TTO